

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum indigeat auxilio gratiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super Quaestio. 137. Artic. 3.

In art. 3. eiusdem q. dubium ex Martino ibidem, q. 2. occurrit, circa differentiam inter perseverantiam, & constantiam. Arguit siquidem dupliciter. Primo sic. Continuet aliquis aliquem virtutis actum, & deinde sola diurnitate virtus deserat, talis nec perseverans, nec constans est. ergo constantia non respicit extrinseca impedimenta, ut dicitur. Secundo, Aristoteles expresse ponit perseverantiam circa vehementes tristitias, &c. ergo in visu terminorum debemus conformari antiquis doctoribus, nisi constet de abusu.

D. 1035.

Q. princ. ar. 5.

Lib. 1. in 56. Scipionis 1. fol. 2. ante med. libri. Q. 138. argumentum. 6.

gis convenit cum fortitudine, in quantum firmitate servat contra difficultatem diurnitatis.

AD SECUNDUM dicendum, quod illa perseverantia, de qua loquitur Phil. non moderatur aliquas passionem, sed consistit solum in quadam firmitate rationis, & voluntatis. Sed perseverantia sicut quod ponitur virtus, moderatur aliquas passiones. scilicet timorem fatigationis, aut defectus propter diurnitatem. Unde haec virtus est in irascibili, sicut & fortitudo.

AD TERTIUM dicendum, quod Augustinus ibi loquitur de perseverantia, non sicut quod nominat habitum virtutis, sed sicut quod nominat actum virtutis continuatum usque in finem, sicut illud Matth. 24. Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Et ideo contra rationem perseverantia sic accepta esset, quod amitteretur, quia iam non duraret usque in finem.

ARTICULVS III.

Utrum constantia pertineat ad perseverantiam.

AD TERTIUM sic proceditur. Vbi, quod constantia non pertinet ad perseverantiam. Constantia enim pertinet ad patientiam, ut supra dictum est: sed patientia differt a perseverantia, ergo constantia non pertinet ad perseverantiam.

¶ 2. Praet. Virtus est circa difficile bonum: sed in parvis operibus constantem esse, non videtur esse difficile, sed solum in operibus magnis, quae pertinent ad magnificentiam: ergo constantia magis pertinet ad magnificentiam, quam ad perseverantiam.

¶ 3. Praet. Si ad perseverantiam pertinet constantia, in nullo videretur a perseverantia differre, quia utriusque immobilitatem quandam importat: differunt autem. Nam Macrobius coadiudic constantiam firmitati, per quam intelligitur perseverantia, ut supra dictum est: ergo constantia non pertinet ad perseverantiam.

SED CONTRA est, quod aliquis dicit esse constans ex eo, quod in aliquo stat: sed immanere aliquibus pertinet ad perseverantiam, ut patet ex diffinitione quam Andronicus ponit: ergo constantia pertinet ad perseverantiam.

RESPON. Dicendum, quod perseverantia, & constantia conveniunt quidem in fine: quia ad utrumque pertinet firmiter persistere in aliquo bono. Differunt autem sicut ea, quae difficultatem afferunt ad persistendum in bono. Nam virtus

perseverantia proprie facit firmamentum in bono contra difficultatem: sed ex ipsa diurnitate actus constantem firmiter persistere in bono contra quae proveniunt ex quibuscumque impedimentis. Et ideo principalem nis est perseverantia, quam constantiam, quae est diurnitate actus virtutis, quam illa, quae est impedimentis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod menta persistendi in bono praeparata stitit inferunt: circa tristitia autem dictum est. Et ideo constantia dicitur fieri constantem, quia constantiam ad perseverantiam, quam ad patientiam.

AD SECUNDUM dicendum, quod in parvis operibus persistere habet difficultatem, & in ordine actus quam respicit magnificentiam ipsa diurnitate qua respicit perseverantiam constantia potest ad utrumque pertinere quidem ad perseverantiam, quia convenit cum ea, non tamen est idem, differt ab ea, ut dictum est.

ARTICULVS IIII.

Utrum perseverantia indiget auxilio gratiae.

AD QUARTUM sic proceditur. Vbi, quod perseverantia non indiget auxilio gratiae. Perseverantia enim est quaedam virtus, ut dictum est: sed virtus, ut Thomae dicit in sua Rhet. agit in modo naturae: ergo sola inclinatio virtutis sufficit ad perseverandum. Non ergo ad hoc requiritur aliquod auxilium gratiae.

¶ 2. Praet. Donum gratiae Christi est maius, quam nocum entis, quod Adā intulit, ut patet ad Rom. 7. sed ante peccatum sic conditus homo, ut posset perseverare per quod acceperat, sicut Augustinus in lib. de correct. & gratia exponit multo magis homo per gratiam Christi reparatus, potest perseverare absque auxilio novae gratiae.

¶ 3. Praet. Opera peccati quae sunt virtutibus, unde ex persona impiorum dicitur Sap. 5. Ambulantibus virtutibus: sed aliqui perseverant in operibus peccati absque auxilio gratiae: ergo et in operibus virtutum potest homo perseverare absque auxilio gratiae.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in lib. de perseverantia, quod scribitur donum Dei esse perseverantiam, qua usque ad finem perseveratur in Christo.

RESPON. Dicendum, quod...

lum, & malum quidem sufficiens, ad bonum autem non, iuxta illud: Perditio tua Israel ex te, salus autem ex me, oportet, quod causetur, vel ab habitu vel extrinseca causa. Et si ab aliquo habitu causari sufficiens ponitur, necesse est, quod habitus ille sic perficiat voluntatem, ut immobiliter ipsam in appetitu boni: alioquin nunquam sufficiens causa perseverantiae ponitur. Nam si non immobiliter liberum arbitrium, remaneret veribile ad malum, & consequenter non (sufficiente tali habitu ad retrahendum ab appetitu mali) appetet quicquid malum, & sic non potest erabit visque ad mortem. Efficit ergo requisita ad habitum, sufficientem causam perseverantiae actualis viget ad mortem in nostra voluntate, est immobilitate liberum arbitrium ad bonum. Et propterea intuitus hoc auctor, quia questio erat, an posset habitu virtutis perseverantiae, &c. remaneret indigentia alterius gratiae Dei, radicale causam auctum, quare habitus relinquit indigentiam, quia, scilicet, non immobiliter voluntatem ad bonum: sed relinquit ipsam veribilem ad malum. Ex hoc autem, quod non sufficienter causatur talis perseverantia a voluntate informata charitate subintellecto generali auxilio Dei, manifeste patet duo. Primum est, quod remanens homo indiget ad talem perseverantiam speciali Dei auxilio protegendum, & custodiendum hominem ne declinet ad malum: quoniam hoc maximum bonum esse constat, & ab extrinseco oportet causari, ex quo ab intrinseco sufficientem causam in via hac non habet, nisi quis tale, & in bonum a casu ponat, aut absque propria causa sufficienter, quod est ridiculum. Secundum est, quod auctoris responso directe satisfecit argumento radicale causam auctum, quare habitus virtutis non sufficit causare perseverantiam actuali auxilio ad mortem, ac per hoc, quare relinquit indigentiam ad tale perseverantiam. Vnde cum arguens dicit: Nemo dubitat, an opus virtutis sit necessario eliciendum, dicitur quod licet non dubitet de hoc: dubitat tamen, an habitus virtutis sit tunc efficaciter, quod sit sufficiens causa perseverantiae usque ad mortem. Et ad declarandum, quod omnis noster in via habitus est sufficiens, reddita optime est ratio, quia non immobiliter ad bonum. Et si hoc penetrasset arguens, non opposuisset questionem alio modo, quam ab auctore formetur. Dicit enim ratio omnem difficultatem excludit, & causam assignat indigentiae extrinsecae causae, quae proculdubio est Deus.

¶ In eodem quarto articulo in responsione ad tertium, dubium occurrit ex Martino ibidem arguente contra hanc rationem, quod non satisfaciunt, quia supponit vaum, cuius contrarium argumentum probare, nec tamen illud solutio euacuat. Supponit enim quod homo potest de se peccare, & tamen non potest per se resurgere

cut ex dictis patet, * perseverantia dupliciter dicitur. Vno modo, per ipsum habitum perseverantiae: secundum quod est virtus. & hoc modo indiget dono habitualis gratiae, sicut & ceterae virtutes in infusa. Alio modo potest accipi pro actu perseverantiae durante usque ad mortem. Et secundum hoc non indiget solum gratia habituali, sed et gratia Dei auxilio conservantis hominem in bono usque ad finem vitae, sicut supra dictum est, * cum de gratia ageretur. Quia cum lib. arbit. de se sit invertebile, & hoc ei non tollatur per habituale gratiam presentis vitae, non subest potestati lib. arbit. et per gratiam reparati, ut se immobiliter in bono statuati, licet sit in potestate eius, quod hoc eligat. Plerumque enim cadit in nostra potestate electio, sed non executio.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod virtus perseverantiae quantum est de se, inclinatur ad perseverandum, quia tunc habitus est quo quis utitur cum voluerit, non est necessarius, quod habes habitum virtutis, immobiliter, utatur eo usque ad mortem.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut Aug. dicit in lib. de cor. & gra, * primo homini datus est non ut perseveraret, sed ut perseverare posset per liberum arbitrium, quia nulla corruptio suberat in humana natura, quae perseverandi difficultatem preberet. Sed nunc praedestinatus per gratiam Christi, non solum datur ut perseverare possint, sed ut perseverent. Vnde de primus homo, nullo terrente contra Dei terrentis imperium libero usus arbitrio, non stetit in tanta felicitate cum tanta non pecc

re a peccato: immo nec bonum facere. Contra quod directe procedit argumentum quo arguitur, quod opera peccati sunt difficiliora quam opera virtutis, & ideo videtur mihi, quod nisi ad hoc respondeatur, non est sufficienter solutum.

¶ Ad quod dicitur, quod responsio auctoris directe tendit, & satisfaciunt argumentum quo ad principalem difficultatem eius, scilicet, quare homo potest seipsu peccando facere perseverantem in peccato, & non potest bene operando facere se perseverantem in virtute usque ad mortem. Hec enim difficultas euacuat per hoc, quod homo peccando constituit se in statu, vnde non potest resurgere, & propterea remanet perseverans in malo usque ad mortem, quantum est ex se. sed virtuosely agendo non potest se statuere in statu, vnde non possit ex seipso declinare. Ex hac autem universali conditione cuiusque peccati mortalis, & cuiuscunque operis meritorij patet, quod nihil obstat re relinquitur illud assumptum, scilicet, opera peccati sunt quandoque magis difficilia, quam opera virtutis. Hec est enim una particularis in nullo obstanti conditioni mortalis peccati, & meriti, ex qua satisficit in litera argumento. Et propterea non opus fuit, quod auctor in litera aliter responderet.

¶ Ad tertium dicendum, quod homo per se potest cadere in peccatum: sed non potest per se resurgere a peccato sine auxilio gratiae. Et ideo ex hoc ipso quod homo cadit in peccatum, quantum de se est, facit se in peccato perseverantem, nisi gratia Dei liberetur. Non autem ex hoc quod facit bonum, facit se perseverantem in bono, quia de se potens est peccare: & ideo ad hoc indiget auxilio gratiae.

QVÆSTIO CXXXVIII.

De vitijs oppositis perseverantiae, in duos articulos divisa.

DEINDE considerandum est de vitijs oppositis perseverantiae.

ET CIRCA hoc quaeruntur duo.

¶ Primo, De mollitie.

¶ Secundo, De pertinacia.

ARTICVLVS PRIMVS.

Primum mollities opponatur perseverantiae.

AD PRIMUM sic proceditur. VI, quod opponatur perseverantiae, quia super illud ad Corinthios 6. Neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubinatores, etc. exponit molles, id est, pathici, hoc est, muliebria patientes: sed hoc opponitur castitati: ergo mollities non est vitium oppositum perseverantiae.

eodem tractu in q. de mollitie. Primum est circa illud quod in corpore articuli dicitur. f. Secundum Philosophum proprie mollis dicitur, qui recedit a bono ex tristitia causata ex defectu delectationum, quasi cedens debili motu. Contra hoc siquidem dupliciter procedit. Primum, arguendo quod non solum tali tristitia cedens est mollis, sed et cedens a quibus tristitia, ex positivis causis afflictivis, causatis. Secundum, quod non omnis cedens tali tristitia, ita ut recedat a bono, est mollis, & ad primum quidem multa afferunt. Sed quoniam primum non est contra auctorem quamvis arguens putaverit, & dixerit se impugnare in hoc, S. The. ideo non affero sua argumenta, sed ostendo vnde non intellexerit auctorem. Ly enim, proprie, in hac litera equivalet ad ly principaliter, & non equivalet ad ly solum, ut ille interpretatus est: quod non est lenis literae, quod mollis est solum recedens a bono propter tristitiam ex carencia delectationum causata: sed est lenis quod mollis est principaliter recedens a bono propter huiusmodi tristitiam. Vnde in hac eadem litera dicitur, quod mollis est, qui de facili recedit a bono propter difficultatem, quod sustinere non potest. Per haec enim verba in principio corporis articuli, auctor diffinit mollem. Et postmodum excludens eum, qui a magnis tristitijs vincitur a numero mollitum, tres gradus retrahentium a bono ponit. metum, delectabile, & carentiam delectatio-

Infartia. 5. cor.

Glo. interli. nearis. ibid.

¶ Super Questio. 138. Art. primum.

IN art. 1. q. 138. dubia multa occurrunt ex Martino in